

NYHETER

Tipsa oss på VK:s redaktion

Har du ett nyhetstips eller förslag på något vi bör skriva om?
Ring oss på 090-17 60 10 eller **mejla till** redaktion@vk.se.
Du kan också **skicka ett sms** eller mms till nummer 72 090.

Patrick
Krainer

Carina
Ask

Nyhetsledning: Patrick Krainer, Carina Ask, 090-17 60 10 Nyhetsredaktionen: 090-17 60 10 E-post: redaktion@vk.se

VK granskar: Umeå universitet

Anställda köps ut för miljoner – i stället för att sparkas

MISSKÖTT JOBBET. Anställda vid Umeå universitet som har misskött sig – vad händer med dem?

VK har granskat de större utköpsavtalen mellan Umeå universitet och före detta anställda.

Där döljer sig anklagelser om ekonomisk brottslighet och höga representations-

kostnader, men i stället för arbetsrättsliga åtgärder har de anklagade lämnat universitetet med lukrativa avgångsvederlag för miljontals kronor.

– Vi skattebetalare ska inte behöva betala för sådant här. Jag tycker att det är ruttet och förstår att folk inte vill betala till det, säger en källa med insyn.

UMEÅ. Statliga myndigheter ska vara ytterst restriktiva med att köpa ut anställda eftersom det handlar om skattebetalarnas pengar. Det är budskapet från Arbetsgivarverket.

– Det finns tillfällen då det kan vara försvarbart, men det är då man provat andra vägar och alla andra möjligheter redan är uttömda, säger Lars Andrén, kommunikationschef på Arbetsgivarverket.

Att köpa ut personal, alltså att göra överenskommelser med anställda att de får en ersättning för att lämna sin tjänst, är ett sätt för arbetsgivare att bli av med anställda som man inte har rätt att säga upp. Det kan till exempel handla om anställda som varit sjukskrivna en längre tid och inte bedöms kunna komma tillbaka i tjänst, eller anställda som av olika skäl inte fungerar på arbetsplatsen men där det inte finns tillräckliga skäl för uppsägning.

VK:s granskning visar att Umeå universitet de senaste 20 åren har spenderat miljontals kronor på att köpa ut anställda. Men hade universitetet kunnat hantera dessa ärenden på något annat sätt? Svaret på den frågan är i flera av fallen ja, enligt VK:s källor.

VK har i arbetet med den här granskningen talat med flera av varandra oberoende källor, som har reagerat starkt på hur Umeå universitet använt "utköpsmetoden".

Källorna, som har god insyn i universitetets arbete kring den här typen av frågor, menar att personerna i flera av fallen som VK granskat uppfyller kraven för avsked eller uppsägning av personliga skäl. De hävdar att Umeå universitet inte tar itu med anställda som betar sig

VK GRANSKAR

Många av de viktigaste avslöjandena har börjat med ett tips från allmänheten. Du kan **tipsa VK:s grävgrupp via telefon eller mejl**. Har du uppgifter som är känsliga – använd i sådana fall vår krypterade tipsfunktion på <https://granskar.vk.se>

**FOTO: HANNA ERIKSSON
EVELINA LINDFORS
ELIN TURBORN
JOSEFIN ISAKSSON**
090-17 60 71 hanna.eriksson@vk.se
090-17 60 09 evelina.lindfors@vk.se
090-17 60 53 elin.turborn@vk.se
090-17 60 35 josefin.isaksson@vk.se

gravt olämpligt – särskilt om det handlar om högprofilerade forskare med omfattande forskningsanslag. Anställda som misskött sig, begått tjänstefel eller av olika skäl anses "besvärliga" köps, åtminstone i vissa fall, ut i stället, menar VK:s källor.

Omkring 70 procent av Sveriges statliga myndigheter, däribland Umeå universitet, har personalansvarsnämnder. Personalansvarsnämnden, PAN, ska enligt Umeå universitets regel- och arbetsordning, pröva frågor om skiljande av anställning på grund av personliga skäl, disciplinansvar, åtalansmälan samt avstängning. Det är också i PAN som beslut om avsked av en anställd fattas.

Det finns ytterligare en nämnd där anställningar inom universiteten kan provas – Statens an-

Lars Andrén,
kommunikationschef vid Arbetsgivarverket.

FOTO: PRIVAT

Mats Glavå, docent i arbetsrätt, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.

FOTO: JEFFREY JOHNS

Rektor Hans Adolfsson tycker att universitetet är restriktivt med att köpa ut anställda.

svarsnämnd, SAN. Nämnden prövar frågor gällande statligt anställda i högre befattningar, som till exempel professorer.

Enligt de handlingar som vi har fått ut av universitetet i samband med denna granskning har det bara varit 8 sammanträden i personalansvarsnämnden vid Umeå universitet de senaste 20 åren. Det senaste sammanträdet var 2018.

Vid Linköpings universitet, som har ungefär lika många anställda som Umeå universitet, det vill säga cirka 4 000, har man under samma tidsperiod haft 17 sammanträden i PAN.

– Jag har varit rektor vid universitetet i drygt fem år och under den tiden bara lyft ett ärende till personalansvarsnämnden. Det har varit en del på gång, men det har aldrig tagits hela vägen dit, säger Hans Adolfsson.

Vad beror det på att det varit så få?

– Olika anledningar. Jag kan inte gå in på detaljer kring specifika ärenden, men det är olika anledningar till att det inte har dragits hela vägen dit.

En av VK:s källor menar att Umeå universitet i många fall väljer att inte ta upp ärenden

i PAN för att man inte vill riskera att smutsa ned universitetets rykte.

– Man går inte till botten med problemen genom att göra ordentliga utredningar, utan vill undvika negativ publicitet. I huvudsak är det universitetsjuristerna som leder utredningsarbetet och rektorn ska helst hållas undan. Universitetsledningen hittar i stället olika egengjorda lösningar som inte är rumsrena juridiskt. Alla ska vi ju ha samma möjlighet och anställningstrygghet, men det fungerar inte så, utan anställda behandlas olika, säger källan.

Att det skulle vara så tillbakavisas av Hans Adolfsson.

– Nej, det tycker jag är helt fel. Jag förlitar mig väldigt mycket på universitetets jurister. De jobbar med alla enskilda ärenden som är av den karaktären och gör en bedömning av vad det är som är rimligt att ta upp till personalansvarsnämnden, och det gör vi ju naturligtvis i de lägen där det skulle vara så.

VK har tagit del av en lista med omkring 20 namn på personer som fått avgångsvederlag när de lämnat sina anställningar vid Umeå universitet under de senaste 20 åren.

Vi har sedan begärt ut samtliga avtal i ovanstående fall. Där-

efter har vi valt att titta närmare på fem av ärendena där de anställda lämnat universitetet med större summor pengar, antingen i form av höga avgångsvederlag eller hög pensionsersättning. I dessa fall har vi också begärt ut eventuella utredningar och anmälningar som finns kopplade till personerna.

De före detta anställda i de fem ärendena som vi har granskat närmare har sammanlagt fått över fem miljoner kronor av Umeå universitet. I samtliga fall finns anmälningar och/eller utredningar gjorda. Bara ett av dessa ärenden har prövats i PAN, och i SAN återfinns inte något av dem.

